

Bildande av naturreservatet Kuggenäs i Arboga kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som avgränsas i bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Naturreservatets namn ska vara Kuggenäs.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet (se *Reservatsföreskrifter*).

Länsstyrelsen fastställer samtidigt, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., skötselplanen för naturreservatets långsiktiga vård (bilaga 2). Förvaltare av reservatet ska vara Länsstyrelsen.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att inom reservatet:

- 1 avverka, gallra, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
- 2 bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden (exempelvis att gräva, muddra, spränga, schakta, plöja, dämna, borra, nydika, rensa dike, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning),
- 3 utföra vassröjning eller vasstäkt
- 4 ta bort, flytta eller upparbeta dött träd eller delar av träd eller vindfälle,
- 5 framföra motordrivet fordon,
- 6 uppföra byggnad eller annan anläggning, samt att vidmakthålla densamma,
- 7 anlägga väg, stig, led, uppställningsplats för fordon eller motsvarande,
- 8 anordna upplag,
- 9 använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, sprida kalk, aska, gödningsämnen eller motsvarande

10 omföra betesmark till åker- eller skogsmark,

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

11 bygga ut befintlig byggnad eller anläggning

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelse att tåla visst intrång

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

- 1 utmärkning av reservatets gränser samt uppsättning av informationstavlor,
- 2 iordningställande, utmärkning och underhåll av vandringsstigar samt anordnande av nödvändiga övergångar (stättor, broar) och utplacering av enklare bänkar längs stigarna, i enlighet med bilaga 2.1
- 3 iordningställande av enklare badplats och rastplats inom badplatsområde markerat på bilaga 1
- 4 dokumentation och undersökningar av mark- och vattenförhållanden eller flora och fauna
- 5 friställning av äldre lövträd, för att gynna hotade, ovanliga eller för området typiska arter
- 6 återkommande skötselåtgärder, t ex röjning, bete, slåtter eller liknande

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 gräva, hacka, rista, måla eller på annat sätt skada jordytan, berghällar, block eller motsvarande,
- 2 skada levande eller döda träd och buskar, samt skada vegetation eller naturföremål i övrigt t.ex. genom att elda död ved eller plocka mossor och lavar. Förbudet gäller inte bär och matsvamp för husbehov,
- 3 fånga, störa, döda eller bortföra djur. Förbudet gäller inte fredande mot mygg eller andra stickande insekter,
- 4 medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur.
- 5 framföra motordrivet fordon,
- 6 sätta upp tavla, skylt, affisch eller liknande,

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

- 7 använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål, lägerverksamhet eller motsvarande

Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder för

- 1 reservatsförvaltaren eller den som arbetar på uppdrag av förvaltaren att utföra den skötsel som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och har stöd av B-föreskrifterna. Undantaget omfattar skötsel enligt gällande, dvs vid var tid fastställd, skötselplan för naturreservatet inom ramen för nedanstående preciseringar.

Inom på bilaga 1 markerade delområden får skötsel utföras enligt följande:

- × extensiv betesdrift och slyröjning inom ädellövlund (delområde 1) i syfte att gynna naturvärden kopplade till ädellövlunden
 - × slåtter, bete och friställning av hagmarksträd inom ängs- och betesmark (delområde 4)
 - × friställning av särskilt värdefulla grova, vidkroniga ädellövträd inom ädellövlund och ädellövdominerad blandskog (delområde 1 och 2)
 - × röjning av unggran och triviallöv inom ädellövlund och ädellövdominerad blandskog (delområde 1 och 2) om graninväxt eller triviallöv riskerar att konkurrera ut ädellöv
 - × slyröjning vid kulturlämningar i hela området
 - × utmärkning av gränser och uppsättning av informationsskyltar i hela området
 - × iordningställande och underhåll av stigar, inklusive broar och stättor längs dessa, i hela området
 - × iordningställande av rastplats inom badplatsområde på Ärholmen samt utplacering av enklare bänkar i anslutning till stigen på Kuggenäsudden
- 2 jakt enligt jaktlagstiftningen inklusive:
 - × jakt med löshund
 - × markering av jaktpass
 - × siktröjning av mindre sly i anslutning till jaktpass
 - × uttransport av fällt vilt med fyrhjuling eller motsvarande mindre terrängmotorfordon
 - × nyttjande av mobila jakttorn
 - 3 fiske i enlighet med gällande fiskerätt, inklusive färdselrätt för att kunna nyttja sin fiskerätt
 - 4 nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning
 - 5 markägare till fastigheten Kuggenäs 1:9 samt Kuggenäs 1:6, att uppföra båthus/fiskebod, max 30 kvadratmeter, inom på bilaga 1 markerat båthusområde inom sina respektive fastigheter. Båthusets utformning och uppförande ska vara sådant att det inte hindrar allmänhetens tillträde till naturreservatet. Arbetet ska utföras med hänsyn till områdets naturvärden. Samråd med Länsstyrelsen om lämpliga anpassningar ska ske senast 6 veckor innan arbetet påbörjas. Undantaget omfattar inte fällning av träd utanför båthusområdet.

- 6 underhåll och nyttjande av båthus och andra anläggningar inom på bilaga 1 markerade båthusområden. Undantaget omfattar klipp- och röjningsåtgärder runt husen samt fällning av träd som riskerar att falla över husen. Dessa anläggningar får inte hindra allmänhetens nyttjande av området inom ramen för allemansrätten.
- 7 fastighetsägare till Kuggenäs 1:6 att ställa upp en husvagn inom det båthusområde som är beläget på fastigheten och markerat på bilaga 1, samt att köra ner densamma längs befintlig brukningsväg.
- 8 fastighetsägare och rättighetsinnehavare att framföra motordrivet fordon på väg markerad på bilaga 1, samt att utföra normalt underhåll av vägområdet.
- 9 fastighetsägare och rättighetsinnehavare att framföra mindre terrängmotorfordon längs brukningsväg och färdsträckor genom skogen ner till båthus och strandfastigheter enligt markering på bilaga 1. Undantaget omfattar också nödvändiga åtgärder för att upprätthålla brukningsväg och färdsträckor i körbart skick, såsom röjning av sly, viss utfyllnad av gropar, slätter/röjning av gräsvegetation. Allt underhållsarbete måste ske med hänsyn till områdets naturvärden.
- 10 fastighetsägare och rättighetsinnehavare eller på uppdrag av densamme att vid enstaka tillfällen framföra traktor på vägar och färdsträckor, eller motsvarande större motordrivet fordon, i samband med restaureringsåtgärder av byggnader eller vägar. Körning måste ske med stor hänsyn till områdets naturvärden och får t ex inte ske när marken är mycket blöt.
- 11 iordningställande av badplats på Årholmen inom på bilaga 1 markerat badplatsområde, i enlighet med fastställd detaljplan från 1979 (Dnr 11.082-387-79, beslutsdatum 1979-05-09). Badplatsens utformning ska vara sådan att den inte hindrar allmänhetens tillträde till naturreservatet. Arbetet ska utföras med hänsyn till områdets naturvärden. Samråd med Länsstyrelsen om lämpliga anpassningar ska ske senast 6 veckor innan arbetet påbörjas. Undantaget omfattar inte fällning av lövträd av arterna ek, lind, alm, rönn och sälg. Undantaget omfattar inte anläggande av gräsytor eller utfyllnad, annat än anordnande av gångstigar. Öppna ytor får skötas genom underhållsröjning av sly och gräsvegetation.
- 12 markägare till fastigheten 1:21 att öppethålla och nyttja den smala förbindelselänk som finns mellan reservatets östra och västra del. Skötselundantaget omfattar klippning av gräs och röjning av sly. Undantaget för nyttjande innebär att reservatsföreskrifterna inte ska utgöra något hinder för att kunna nyttja marken söder om reservatet. Det innebär t ex att passage med motorfordon, grävning för ledningar eller liknande åtgärder är tillåtna om de är nödvändig för att kunna nyttja marken söder om reservatet. Nyttjandet får dock inte innebära ett hinder för besökare att passera genom reservatsområdet, t ex genom bebyggelse, permanenta upplag, stängsel eller skyltar.

- 13 markägare till fastigheten Kuggenäs 1:21 att röja fram mindre stig till badholme utanför reservatet. En sådan åtgärd måste samrådask med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan den påbörjas och ska göras med stor hänsyn till naturreservatets värden. Undantaget omfattar rökning av sly och buskar samt vid behov läggande av spänger över sankade delar. Allmänhetens tillträde till stigar och spänger får inte hindras genom skyltar eller dylikt.
- 14 vassrökning i syfte att möjliggöra infart med båt till båtbyggor samt att upprätthålla vassfria baddytor i anslutning till badplatser
- 15 underhåll av befintliga diken, enligt markering på bilaga 1, till ursprungligt djup och läge. Åtgärder ska göras med stor hänsyn till naturreservatets värden. Undantaget omfattar rökning av sly, buskar och mindre träd samt att köra mindre grävmaskin. Länsstyrelsen ska alltid informeras senast två veckor innan åtgärden genomförs. Om avverkning av träd eller körning med större motordrivet fordon behövs, måste åtgärden samrådask med Länsstyrelsen om utförande och lämplig tidpunkt senast sex veckor före planerad åtgärd.
- 16 vetenskapliga undersökningar med syfte att öka kunskapen om de biologiska värdena i naturreservatet. För sådana undersökningar, på initiativ av annan än Länsstyrelsen, krävs Länsstyrelsens skriftliga godkännande,

Länsstyrelsen erinrar om att föreskrifterna under C, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, gäller omedelbart även om beslutet överklagas.

Uppgifter om naturreservatet

Objektnamn	Kuggenäs
NVR-id	2043908
Skyddsform	Naturreservat
Län	Västmanland
Kommun	Arboga
Lägesbeskrivning	ca 10 km SV om Arboga
Fastigheter	Kuggenäs 1:21, Kuggenäs 1:6, Kuggenäs 1:9 och Lunger 36:1
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Areal	35 ha, varav produktiv skogsmark 27 ha

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara biologisk mångfald som är knuten till gamla ädellövträd, ädellövmiljöer och grov ved av ädellöv
- bevara biologisk mångfald som är knuten till lövsumpskog på Hjälmarens landvinningsmarker i allmänhet och vid Kuggenäs i synnerhet
- bevara biologisk mångfald genom att vårda värdefulla gamla inägor, äng- och betesmarker, samt genom detta också bevara och synliggöra höga

kulturarhistoriska värden i form av ett varierat, småskaligt odlingslandskap med ålderdomliga strukturer

- skydda och återställa livsmiljöer för skyddsvärda arter knutna till ädellövmiljöer, lövsumpskog eller hävdade marker

Syftet ska nås genom att:

- strandsumpskogarna på landvinningsmarken lämnas till fri utveckling
- gamla inägor, betes- och ängstegar hålls öppna genom slåtter eller bete
- gamla, grova, senvuxna eller i övrigt värdefulla hagmarksträd friställs
- naturvårdsinriktad röjning och extensiv betesdrift bedrivs i de ädellövskogar och lundar där det finns en kontinuitet av bete, i syfte att upprätthålla betespåverkade ädellövmiljöer med lundkaraktär
- ädellövskog utan påverkan av bete under senare tid, lämnas i huvudsak för fri utveckling, naturvårdsinriktad röjning av unggran eller ungträd sker i syfte att främja ädellövträd
- friluftsanordningar iordningsställs och underhålls,

Beskrivning av området

Alldeles intill Hjälmarens ligger Kuggenäs, en vacker gård med omgivande ägor i ett småskaligt landskap av lite ålderdomlig karaktär. Omväxlande marker med åker, äng och skog möter besökaren och området är rikt på strukturer som stenmurar, öppna diken, åkerholmar och rösen. Söderut, ner mot vattnet, brer ädellövlundar ut sig på ömse sidor om gården på moränmark, som delvis sticker ut i sjön som uddar och öar. Slingrande genom området återfinns den gamla strandlinjen från tiden innan sjön sänktes 1,8 meter på 1880-talet. Nedanför denna växer idag närmast 100-årig sumpskog. Skogs- och lundområdet ner mot vattnet är gammalt och utgör hem för många ovanliga djur och växter. Till detta område ansluter i väster marker som historiskt hör till Lunger-ägor, men idag utgör en naturlig fortsättning på Kuggenäsägorna. I öster ansluter området till mer öppna hagmarker, även dessa med gamla och värdefulla ädellövträd. Sammantaget är området viktigt och värdefullt som ädellövområde i Hjälmarelandskapet.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Området ligger i värdetrakten "Hjälmarens öar och strandskogar", som är utpekad i *Strategi för formellt skydd av skog i Västmanlands län* (Länsstyrelsen & Skogsstyrelsen 2006). Värdetraktens naturvärden är främst kopplade till lövsumpskogar och översvämmade marker med rik mossflora och fågelfauna knutna till sammanhängande lövbestånd med mycket död ved. Lövlandskapet runt Hjälmarens är unikt i ett nationellt perspektiv och har sitt ursprung i den stora sjösänkningen som genomfördes på 1880-talet.

Under hösten 2013 undertecknade berörda myndigheter och kommuner en gemensam landskapsstrategi "Hjälmarelandskapets lövskogar", vars främsta syfte är att långsiktigt främja lövlandskapet runt Hjälmarens. Det omfattar såväl trivialsumpskogar som ädellövmiljöer. Långsiktigt skydd av de mest värdefulla naturmiljöerna i form av naturreservat, biotopskydd eller avtalslösningar är en viktig del för att bevara landskapet och förutsättningar för arter beroende av lövskogarna. Skyddet av Kuggenäs ligger helt i linje med denna strategi.

Karaktéristiskt för Kuggenäs är arealen ädellövskog och betespåverkad ädellövlund med en rik lundflora, gamla grova träd och död ved. Betespåverkan är mest påtaglig närmast gården Kuggenäs och avtar sedan successivt. Särskilt anmärkningsvärt är förekomsten av lind samt grova, trädformiga rönnar. Trädslagsblandningen i övrigt är varierad med ek, ask, alm, asp, björk, sälg och bitvis inslag av hassel. Stora delar av ädellövskogen är utpekad som nyckelbiotop.

Strandskogarna tar vid nedanför den gamla strandlinjen, på den så kallade sjösänkingsmarken, och består mest av al och björk, närmast vattnet med inslag av videarter. På vissa delar har strandskogarna på grund av varierande vattenstånd utbildat typiska styltrötter. I strandskogarna finns spår av bäverns framfart och god tillgång på död ved. Området har ett rikt fågelliv.

Inom området finns även mindre arealer betesmark på gamla inägor med ålderdomliga strukturer. Här kommer stenmurar, rösen och åkerholmar till sin rätt och man kan ana hur landskapet sett ut i äldre tid. Floran är bitvis rik på dessa ännu öppna marker, särskilt på åkerholmarna. Hassel förekommer rikligt, i vissa fall med gamla, grova buketter. Det finns gott om träd med tydlig hagmarkskaraktär.

De skyddsvärda arterna i området är till stor del knutna till gamla träd och död ved av ädellöv, asp och al. Även den rika lundfloran utgör skäl att bevara området. Inslaget av ädellöv är störst i nära anslutning till gårdsbebyggelsen, på moränhöjder och åkerholmar, men förekommer även i övergången till sumpskog och i partier med blandskog. Sammantaget är förekomsten av ädellöv anmärkningsvärd och det främsta skälet till att området bör bevaras.

För att områdets naturvärden ska kunna bibehållas och förstärkas behöver delar av området hävdas genom bete, skogen skyddas mot avverkning och särskilt skyddsvärda träd friställas.

Miljökvalitetsmål

Bildandet av naturreservatet är en del av uppfyllandet av miljökvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv om vilka Sveriges riksdag beslutat.

Riksintresseområden

Hela det föreslagna naturreservatet ligger inom ett större område, benämnt "Järnäs", som utpekats som riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap 6 § miljöbalken. Järnäs är ett för länet unikt odlingslandskap med medeltida anor och många bevarade, ålderdomliga strukturer kring gårdarna. Hela sjön Hjälmarens

utgör ett område av riksintresse för yrkesfisket samt för friluftslivet (intresseaspekter: fritidsfiske, båtsport, bad, natur- och kulturstudier).

Motiv till skyddsformen naturreservat

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska densamma tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras. Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde av Länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Länsstyrelsen har bedömt att det är ett angeläget allmänt intresse att Kuggenäs, med dess arter och livsmiljöer, bevaras och främjas.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har, i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av naturreservatet inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Andra sakförhållanden

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 och 4 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av naturreservatet är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av markområdet, och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan. Länsstyrelsen har gjort de anpassningar som ansetts nödvändiga för att beslutet inte ska strida mot gällande detaljplan och dess syfte.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 7 kap. 13-18 §§, beaktat strandskyddsbestämmelserna vid planeringen av åtgärder för reservatets vård och skötsel samt anordningar för friluftslivet.

Ärendets handläggning

Dokumentation

Landskapet vid Hjälmarens norra strand är småskaligt till sin karaktär och odlingsmarkerna vid Kuggenäs och Nannberga har i hög grad bevarat sin ålderdomliga prägel med små åkerlotter, stora åkerholmar, stenmurar och otaliga stenrösen. Områdets kulturhistoriska och botaniska värden är välkända och finns bland annat omnämnda i en naturvärdesinventering från 1972. Stora delar av de öppna och betade markerna ingick i Ängs- och Hagmarksinventeringen från 1992. I Ängs- och betesmarksinventeringen från 2004 har ytorna med värdefull hävdgynnad vegetation krympt. Hela området ingår också i länets naturvårdsplan från mitten av 1980-talet, där det pekats ut för ädellövvegetation och alkärr med intressant flora, kulturlandskap med betade hagmarker samt rik fågelfauna i lövskog och på stränder. I programmet för odlingslandskapets natur- och kulturvärden, har området Abborrtorp-Kuggenäs den högsta klassningen ”största betydelse ur kulturmiljösynpunkt” och ”mycket högt bevarandevärde ur naturvårdssynpunkt”.

I mitten av 1990-talet inventerades sjösänkningsmarkerna runt hela Hjälmaren, företrädesvis al- och björksumpskog. Samtidigt inventerades och utpekades stora nyckelbiotoper på mark ovanför den gamla strandlinjen, ädellövlundar. Enligt den vegetationskartering som genomfördes med hjälp av flygbilder åren 1994-1999, utgjordes större delen av gammal lövskog. De mycket höga naturvärdena kopplade till ädellövs skogen på Kuggenäs och Nannberga ägor dokumenterades senare i en naturvärdesinventering år 2000. Då konstaterades att större delen av de mer sjönära skogarna höll nyckelbiotopklass.

I samband med att markägare kontaktades 2012 genomfördes ett par besök tillsammans med Skogsstyrelsen för att ytterligare dokumentera värden och diskutera förutsättningarna för att bevara landskapet. Året därefter gjordes ytterligare besök på Kuggenäs för att dokumentera kulturmiljövärden. Ur kulturhistorisk och botanisk synvinkel är hela det öppna landskapet runt gårds- och torpmiljöer mycket värdefullt, men de skogliga värdena är starkt knutna till markerna närmast sjön på Kuggenäs. 2013 inventerades också skyddsvärda träd på uppdrag av Länsstyrelsen i stora delar av Arboga kommun. Den sammanvägda bedömningen är att hela området runt Kuggenäs och Nannberga har mycket höga värden kopplade till gamla, grova eller i övrigt värdefulla lövträd.

Under 2013 gjordes ytterligare en naturvärdesinventering av anslutande marker västerut, mark tillhörande Lunger. Då konstaterades att Årholmen hyser mycket höga naturvärden kopplade till ädellöv, främst ek och lind, och att även mellanliggande sumpskogar har höga naturvärden.

Avgränsning och överenskommelse

Länsstyrelsen har avgränsat naturreservatet i samråd med markägare. En värdering av området har genomförts av Landeum AB på uppdrag av Länsstyrelsen. Överenskommelse har nåtts för tre av berörda fastigheter. Förhandling pågår ännu för den sista fastigheten.

Samråd

Samråd har enligt 25, 25 a resp. 25 b §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Arboga kommun, Skogsstyrelsen resp. Sveriges geologiska undersökning samt enligt 26 § nämnda förordning med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten.

Konsekvensutredning

Innan en myndighet beslutar föreskrifter eller allmänna råd, ska myndigheten så tidigt som möjligt utreda föreskrifternas eller de allmänna rådets kostnadsmässiga och andra konsekvenser i den omfattning som behövs i det enskilda fallet och dokumentera utredningen i en konsekvensutredning. Statliga myndigheter, kommuner, landsting, organisationer, näringslivet och andra som kostnadsmässigt eller på något annat betydande sätt berörs ska ges tillfälle att yttra sig i frågan och om konsekvensutredningen. Kravet på konsekvensutredning avser endast föreskrifter enligt 8 kap. regeringsformen, till vilka ordningsföreskrifterna enligt 7

kap. 30 § miljöbalken hör. Föreskrifterna enligt 7 kap. 5-6 §§ miljöbalken omfattas inte av kravet på konsekvensutredning.

De föreskrifter som omfattas av kravet på konsekvensutredning har i det här fallet bedömts få så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att Länsstyrelsen, i enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredningar vid regelgivning, bedömt att det saknats skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Remiss

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken har, i enlighet med 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., förelagts att inom en tid av en månad yttra sig över förslaget till beslut om bildande av naturreservatet Kuggenäs. Förslaget till beslut har därutöver sänts på remiss till ett flertal berörda myndigheter och organisationer.

Remissyttranden samt Länsstyrelsens avvägning med avseende på remissyttranden

Markägare till Kuggenäs 1:21 har framfört att man vill ha förtydliganden i föreskrifter och på kartbilagor, så att naturreservatet inte ska hindra deras nyttjande av sin gårdsmiljö samt skötsel och underhåll av befintliga diken. Länsstyrelsen har tillgodosett deras önskemål genom att justera undantagen gällande dessa frågor.

Markägare till Kuggenäs 1:9 har framfört att man vill ha möjlighet att bygga ett större båthus på sin fastighet i det blivande naturreservatet, än vad förslag till beslut tillåtit. Markägarna har bland annat lyft fram att man vill kunna bedriva yrkesfiske från fastigheten. Det finns i dagsläget inget båthus på denna fastighet. Eftersom det finns båthus tillhörande övriga fastigheter och båthus traditionsenligt brukar finnas på de flesta fastigheter längs Hjälmarens stränder, så har Länsstyrelsen bedömt att det är rimligt att man får uppföra ett båthus även på denna fastighet. Däremot är det inte rimligt att bygga ett betydligt större båthus än vad övriga markägare har att nyttja vid stranden. Det finns ingen av markägarna inom berört område som i dagsläget bedriver yrkesfiske. Om någon skulle vilja göra detta i framtiden, bör eventuella behov av anläggningar kopplat till detta i så fall prövas då det är aktuellt inom ramen för en dispensprövning.

Markägare till fastigheten Kuggenäs 1:6 har önskat klargörande om hur långtgående de kan nyttja sin fastighet efter reservatsbildningen. Länsstyrelsen har tillgodosett dessa önskemål genom att ytterligare förtydliga de undantag från föreskrifterna, som gäller denna fastighet.

Björkuddens vägsamfällighet har inkommit med frågor om hur skötsel av reservatet kommer att ske och hur andra praktiska frågor rörande allmänhetens tillträde mm ska lösas efter reservatsbildning. Länsstyrelsen har informerat samfälligheten om vad skötselplan och beslut kommer att innebära i praktiken, så långt möjligt i nuläget. Länsstyrelsen har också tydliggjort att alla praktiska frågor inte går att lösa i förväg utan måste hanteras allteftersom. Åtkomst till väg och

parkering kommer att lösas genom att staten får andel i samfälligheten, men denna fråga kan inte lösas innan beslutet om naturreservat vunnit laga kraft. Frågan kan inte hanteras inom ramen för reservatsbeslutet eftersom det ligger utanför reservatets gränser.

Remissyttranden har i övrigt inkommit från Västra Mälardalens Myndighetsförbund, Försvarsmakten, Jägareförbundet Västmanland, Sveriges Geologiska Undersökning, Polismyndigheten, Arboga kommun samt Naturskyddsföreningen. Ingen har framfört någon erinran mot reservatsbildningen eller några synpunkter i övrigt som föranlett någon ändring av beslutet.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet. Finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva naturreservatet.

Riksintresse

Enligt 3 kap. 6 § miljöbalken ska områden som är av riksintresse för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivet skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

Strandskydd

Vissa delar av reservatet är belägna inom område där strandskyddsbestämmelser gäller enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Artskydd

Fridlysta arter är skyddade enligt 6, 8 och 9 §§ artskyddsförordningen (2007:845), med stöd av 8 kap. miljöbalken.

Vattenlagstiftning

Enligt 11 kap. 9 § miljöbalken krävs tillstånd för all vattenverksamhet. Enligt 19 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m. ska viss vattenverksamhet istället anmälas till länsstyrelsen. Det gäller t ex uppförande av anläggning, fyllning, pålning, grävning, schaktning, muddring eller liknande i ett vattendrag.

Ersättningstalan

I de fall överenskommelse med sakägare om ersättning inte träffats vid tidpunkten för detta beslut fortsätter förhandlingen om ersättning, dock längst ett år efter att beslutet vunnit laga kraft. Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31

kap. 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Insektsangrepp m.m.

Ansvar enligt 29 § skogsvårdslagen rörande insektshärjning övertas inte av staten vid bildande av reservat. Det framgår istället av 4 § skogsvårdslagen (1979:429) att ansvar enligt 29 § rörande insektshärjning inte ska tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter som har meddelats vid reservatsbildning. Det innebär att ansvaret enligt 29 § skogsvårdslagen inte gäller inom naturreservat där skogsbruksåtgärder förbjudits, och därmed tillkommer ansvaret varken markägare eller staten.

Kulturmiljövården

Enligt 1 kap. 1 § lagen om kulturminnen m.m. (1988:950, KML) ska enskilda såväl som myndigheter visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön så vitt möjligt undviks eller begränsas. Bestämmelserna är tillämpliga på kulturhistoriska lämningar. Enligt 2 kap. KML krävs tillstånd för att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Hänsyn är även påkallad enligt 30 § skogsvårdslagen. Regelverket gäller även okända fornlämningar.

Kungörelse

Beslut om kungörelsedelgivning, se bilaga 3.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen enligt bilaga 4, formulär nr 11. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avd. C, vilka gäller omedelbart.

I detta ärende, där landshövding Minoo Akhtarzand beslutat har handläggare Kristina Hanson varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även länsråd Ulrica Gradin, chefsjurist Caroline Wall, planhandläggare Magnus J Johansson, antikvarie Anna Onsten-Molander samt avdelningschef Anna Fridén deltagit.

Minoo Akhtarzand

Kristina Hanson

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
- 2.1 Skötselplanekarta
3. Beslut om kungörelsedelgivning
4. Hur man överklagar (formulär nr 11)